

COMUNICAREA AUGMENTATIVĂ ȘI ALTERNATIVĂ PRIN IMAGINI LA COPIII CU CES

Profesor-Educator, Cordoș Floarea,

Școala Gimnazială Specială CRDEII Cluj-Napoca

Comunicarea augmentativă și alternativă (CAA), este un concept umbrelă ce cuprinde orice metodă de comunicare ce suplimentează modalitățile obișnuite de vorbire și scriere, când acestea sunt deficitare sau absente. Comunicarea augmentativă și alternativă include toate formele de comunicare cu excepția celei verbale, utilizate pentru a exprima nevoi, dorințe, idei, gânduri, etc.

Selecția și implementarea sistemului de comunicare augmentativă și alternativă se realizează în urma unei evaluări în cadrul unei echipe multidisciplinare, având în vedere diagnosticul copilului/persoanei (întârziere în dezvoltare în aria comunicării, dizabilitate de auz, dizabilitate vizuală, dizabilitate mintală, autism, paralizie cerebrală, afazie, etc.). Selectarea unui sistem de comunicare augmentativ sau alternativ trebuie să țină cont de abilitatea motorie, senzorială, cognitivă ale fiecărui copil în parte.

Comunicarea augmentativă și alternativă cuprinde mai multe sisteme:

- sisteme de comunicare fără suport tehnologic (gesturi, mimică, limbajul semnelor)
- sisteme de comunicare cu suport tehnologic scăzut/ridicat: carte cu imagini/simboluri, cutii/panouri cu imagini/simboluri, cartonașe cu litere, cuvinte, imagini, dispozitive speciale care prin apăsarea unui buton redau vocea umană, diferite aparate ce conțin software-uri de comunicare, I-Pad-uri, etc.

Makaton – sistem de comunicare (CAA), care folosește comunicarea prin semne (gesturi) și simboluri (imagini) pentru a ajuta copiii să comunice . Noi folosim , de asemenea, expresia facială , contactul vizual și limbajul corpului pentru a oferi informații cât mai multe posibil .Cercetările au arătat că semnele și gesturile sunt mai ușor de învățat decât cuvintele vorbite. Acest lucru ajută la construirea și dezvoltarea comunicării și a competențelor lingvistice. Sistemul Makaton, cuprinde 200 de semne, este structurat în 8 stadii de complexitate. Faza întâi cuprinde persoanele din apropierea copilului (mama, tata, frati,

surori), nevoi elementare (a mânca, a bea) și obiecte de folosință comună (masă, scaun, autobuz). Nivelul al doilea diferențiază adulții și copiii pe sexe (bărbat/ femeie, băiat/fată), adaugă alimente de bază (paine, unt, lapte, ceai etc.) și câteva animale domestic (câine, pisică). Lista acestor animale se lărgeste în partea a treia (cu vacă, porc, cal, oaie); apar unele mijloace de locomoție (tren, avion, vapor) și apoi se diversifică verbele comune (a avea, a merge, a alerga, a cadea). Câteva adjective și adverbe completează acest stadiu (mare/mic, sus/jos, mai mult). Stadiul patru se centrează pe spațiul școlii și introduce semne pentru -"profesor, copii, școală, creion, hârtie, foarfecă" și verbe, cum sunt -"a se juca, a cânta, a picta". Comunitatea cu -"magazine, biserică, grădină" și profesioniștii care o servesc, "poliștul, poștașul, preotul, pompierul", sunt consemnate în etapa a cincea. Conceptele mai complexe ca -"oraș, țara, mare" - și culorile apar în secțiunea a șasea. Numerația de la 1 la 10 și noțiuni mai fine, cum sunt cele temporale -"astăzi, ieri, mâine, devreme, târziu, din nou" - sunt incluse în penultimul stadiu, al șaptelea. În sfârșit, ultima treaptă înscrie verbe, ca -"a alege, a câștiga, a înțelege, a-și aminti", adjective indicând ordinea -"primul, ultimul, urmatorul" - și întrebări vizând cauzalitatea -"de ce?"

Exemple de implementare a comunicării augmentative și alternative prin imagini la copiii cu dizabilități multiple/asociate.

Activități

1. Succesiunea anotimpurilor poate fi reprezentată pe un panou de comunicare, prin asocierea unui anotimp cu un simbol: ghiociei- primăvara, vara- flori, toamna- frunze uscate, iarna- fulgi de nea; cu evenimente importante care se întâmplă în fiecare anotimp, iar copilul alege imaginea/simbolul corespunzător localizându-se astfel în timp. Astfel copilul poate comunica celor din jur în ce anotimp se află și poate înțelege succesiunea timpului.

2. Pentru a comunica celorlalți în ce zi a săptămânii se află copilul alege/indică o imagine/simbol de pe panoul de comunicare ca și în activitatea anterioară.
3. Succesiunea activităților zilnice –orarul este reprezentată prin așezarea unor imagini/simboluri în cutii de comunicare sau pe o carte sau panou de comunicare. După ce a terminat activitatea, copilul ia imaginea/simbolul și-l pune într-o cutie de „sfârșit,,. În felul acesta, comunicăm copiilor ce activități urmează să desfășoare, iar copilul comunică că a terminat activitatea desfășurată.

Panou de comunicare cu succesiunea activităților

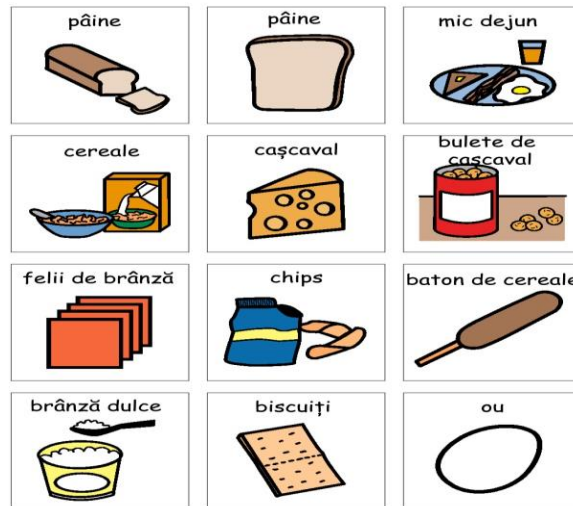
Cutii de comunicare cu succesiunea activităților

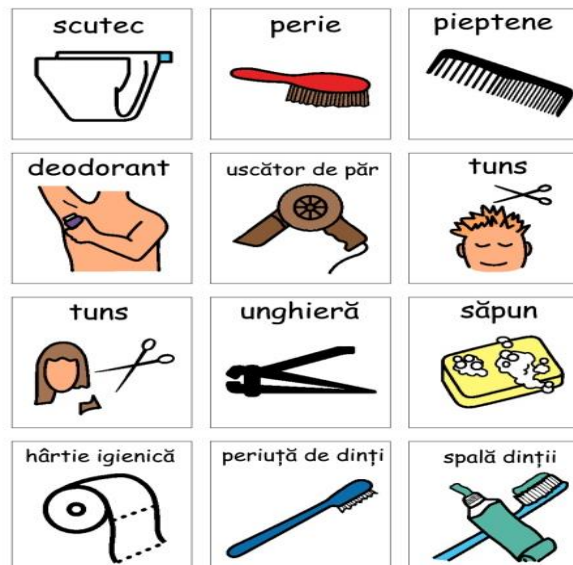
Asocieri imagine-obiect

Mâncare

Îngrijire personală

Referințe Bibliografice

1. Abric, J.C (2002). Psihologia comunicării: teorii și metode (Trad. Botoșineanu L., F.). Iași: Polirom, Colecția Collegium Psihologie.
2. Bârlibaba, C.M., (1987), Paradigmele comunicării, București, Ed. Științifică și Enciclopedică.
3. Hathazi, A. (2012), Comunicarea în contextul deficienței multiple, Volumul 1, Colecția educarea persoanelor cu dizabilități multiple, Presa Universitară Clujeană.
4. Roșan, A. (2015), Psihopedagogie specială: modele de evaluare și intervenție, Iași, Polirom.